

SÄTERS KOMMUN
BARN- OCH UTBILDNING-
NÄMNDEN

Återrapportering av Skolinspektionens tillsyn av Skolbarnsomsorgen i Säter kommun

Postadress: Barn- och utbildningsförvaltningen, Rådhuset, 783 27 Säter | Besöksadress: Rådhuset, Säter
Tfn: 0225 – 552 00 | Fax: 0225 – 552 72 | E - post: bun@sater.se | Hemsida: www.sater.se

Innehåll

INLEDNING	3
UNDERLAG	3
1. UTVECKLING OCH LÄRANDE	3
1.1 OMSORG OCH LÄRANDE.....	4
1.2 SÄRSKILT STÖD.....	8
2. NORMER OCH VÄRDEN	9
2.1 NORMER OCH VÄRDEN I SAMVARON	10
3. LEDNING OCH KVALITETSARBETE	13
3.1 LEDNINGENS OCH HUVUDMANNENS ANSVAR	14
3.3 TILLGÅNG TILL PLATS	15
3.6 KVALITETSARBETE.....	15

Inledning

Skolinspektionen har granskat skolbarnsomsorgen i Sätters kommun under augusti 2009 och genomfört kommunövergripande intervjuer den 27-28 augusti samt den 21 september.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden, **Utveckling och lärande**, **Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen samt övriga, för verksamheten gällande, författningar.

Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.Skolinspektionen.se/sv/Tillsyn).

Denna rapport redovisar de åtgärder fritidshemmen vidtagit eller kommer att vidta för att komma tillrätta med de av Skolinspektionen påtalade bristerna. Rubriknumreringen nedan motsvarar rubriknummer i Skolinspektionens slutrapport.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är intervjuer och dokument. Dokumenten samlas in från kommunen och skolbarnsomsorgen. Även annan information om kommunens skolbarnsomsorg från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerat på annat sätt, har använts.

I Sätters kommun intervjuades ansvariga politiker, förvaltningspersonal, ansvarig ledningspersonal från samtliga kommunens skolbarnsomsorgsenheter. Dessutom genomfördes intervjuer med representanter från kommunens fritidshem samt föräldrar med barn i verksamheterna. Huvudmannen har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

1. Utveckling och lärande

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område om kommunen tar sitt ansvar för skolbarnsomsorgen genom att se till att verksamheten kompletterar skolan och erbjuder varje barn en meningsfull fritid och stöd i utvecklingen. Här granskas om skolbarnsomsorgen är säker, om samverkan med förskolan och skolan liksom med hemmen fungerar för

att ge barnen kontinuitet i tillvaron samt om barn som behöver särskilt stöd i sin utveckling ges den omsorg som de har rätt till.

1.1 Omsorg och lärande

1.1.4 Personalen i den kommunala skolbarnsomsorgen har god uppsikt över barnen och det finns goda rutiner för säkerheten

Skolinspektionens motivering

Av Skolverkets Allmänna råd och kommentarer, Kvalitet i fritidshem, framgår att kommunen bör se till att fritidshemmets lokaler och utemiljö är trygga, säkra, hälsosamma och utvecklande och är utformade så att både inne- och utemiljön gör det möjligt för personalen att ha uppsikt över de barn de ansvarar för.

Vid intervjuer med föräldrar framkommer att det särskilt vid ett av fritidshemmen finns föräldrar som inte känner sig säkra på att det finns goda rutiner för tillsynen över alla barn. Föräldrarna beskriver till exempel att ”fel” barn skickats hem och att personal inte vet var alla barn befinner sig när en förälder kommer för att hämta sitt barn. Intervjuade chefer bekräftar föräldrarnas bild.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen bedömer att kommunen behöver följa upp och försäkra sig om att kommunens fritidshem erbjuder en säker och trygg miljö och att samtliga fritidshem har goda rutiner för säkerheten.

Kommunens åtgärder vad som förväntas åstadkommas med förändringen

Rutin för att skicka hem barn eller att annan än vårdnadshavaren hämtar har upprättats vid båda skolområdena.

Rutin för hur säkerheten ska garanteras kommer att utarbetas under vårterminen 2010 i samverkan med barn- och utbildningsnämndens skyddskommitté.

Ansvarig för åtgärdens utförande

Rektor tillsammans med personalen.

Tidsplan

Information till föräldrar om de nya rutinerna sker under mars 2010 och gäller därefter.

Rutin för hur säkerheten ska garanteras kommer att utarbetas under våren 2010 och antas vid fritidshemspersonalens utvärderingsdag den 7 maj. Barn- och utbildningsnämndens skyddskommitté tar upp rutinen vid sitt sammanträde den 26 april.

Uppföljning av åtgärden

Åtgärden följs upp genom att förvaltningsledningen träffar skolledarna i individuella samtal i maj månad.

Ett urval föräldrar kommer att tillfrågas om de upplever att deras barn är trygga på fritidshemmet. Detta sker i slutet av vårterminen.

1.1.5 Det finns samarbetsformer mellan förskolor, förskoleklasser, skolor och skolbarnsomsorgen i kommunen vilket bidrar till att ge barnen kontinuitet och underlättar övergångar.

Skolinspektionens Motivering

Enligt Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) avsnitt 2.5 Övergång och samverkan ska samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. Samarbetet ska utgå från de nationella och lokala mål och riktlinjer som gäller för respektive verksamhet. Av Skolverkets Allmänna råd och kommentarer, Kvalitet i fritidshem, framgår vikten av att personalen skapar bästa möjliga förutsättningar för varje barns mångsidiga utveckling och lärande genom samarbete med andra verksamheter såsom förskola, förskoleklass och skola.

Av intervjuer med personalen framgår att samarbetet mellan fritidshem, förskoleklassen och skolan i Säter kommun behöver vidareutvecklas vad gäller genomförande och organisering samt huruvida fritidshemmen, förskoleklassen och skolan utvecklas inom en gemensam pedagogisk ram. Det varierar i vilken omfattning det erfarenhets- och kunskapsutbyte som läroplanen påbjuder förekommer. Skolans tradition och behov upplevs ofta, enligt personalen, som styrande för fritidshemmets verksamhet.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen bedömer att kommunen behöver skapa förutsättningar för personal i fritidshem, förskoleklass och skola att gemensamt planera, följa upp, utvärdera och utveckla samarbetet.

Kommunens åtgärder vad som förväntas åstadkommas med förändringen

Barn- och utbildningsnämnden har sedan tidigare beslutat att fritidshemmen kan stänga sin verksamhet tre arbetsdagar per år för utbildning, utvärdering och planering (föräldrar erbjuds omsorg dessa dagar).

Under 2009 har personalen på fritidshemmet fått utbildning i ”Kvalitetssäkring av fritidshemmets uppdrag inom läroplanens ram”. Detta är bland annat ett sätt att stärka fritidshemmets personal i sin yrkesroll.

Båda skolområdena har utarbetade rutiner för samarbetet vid övergångar mellan förskolor, förskoleklasser, skolor och fritidshem. Sätters skolområde kommer att förtydliga och vidareutveckla sina rutiner under våren 2010 för att fastställas vid fritidshemmets utvärderingsdag den 7 maj.

I Sätters skolområde finns en och en halv timme avsatt varje vecka där arbetslagen som omfattar personal i skola, förskoleklass och fritidshem träffas för gemensam planering.

På Enbacka skola finns 2 timmars gemensam planeringstid avsatt varje vecka för arbetslagen som omfattar personal i skola, förskoleklass och fritidshem.

På Stora Skedvi skola finns 1 timmes gemensam planeringstid avsatt varje vecka för arbetslaget som omfattar personal i skola, förskoleklass och fritidshem. En gång i månaden träffas arbetslaget 2,5 timme för planering och träff med Elevhälsan.

Ansvarig för åtgärdens utförande

Rektor.

Uppföljning av åtgärden

Åtgärden följs upp genom att förvaltningsledningen träffar skolledarna i individuella samtal i maj månad. Under perioden september-november träffar förvaltningsledningen åter skolledarna för att följa upp om ev. åtgärder vidtagits inför det kommande läsåret.

1.1.6 Kommunens skolbarnsomsorg samverkar med hemmen så att föräldrarna har möjlighet att påverka och anser sig få information om både det egna barnet och verksamheten i stort

Skolinspektionens Motivering

I Skolverkets Allmänna råd och kommentarer, Kvalitet i fritidshem, framgår att det är viktigt att personalen skapar ett nära och förtroendefullt samarbete med barnets vårdnadshavare om barnets individuella utveckling och lärande och diskuterar på vilket sätt fritidshemmet kan bidra till att barnets trivs, lär och utvecklas. Det är vidare viktigt att ta hänsyn till vårdnadshavares olika möjligheter att delta i och påverka verksamheten genom att se till att det finns olika former och forum för inflytande och samverkan.

Tillsynen visar att formerna för och omfattningen av samverkan med hemmen varierar mellan olika fritidshem. I intervjuer med föräldrar och personal framkommer exempel på samverkansformer mellan hemmen och fritidshemmen bland annat i form av att representanter för fritidshemmen deltar vid skolans föräldramöten och elevernas utvecklingssamtal. Intervjuade föräldrar menar att samarbetet och informationen om verksamheten generellt fungerar bättre för de yngre barnen än för de äldre, oftast beroende på att de yngre barnen lämnas och hämtas av sina föräldrar dagligen på fritidshemmet. För de äldre barnen finns inte denna dagliga kontakt vilket medför att informationen om det egna barnet och verksamheten i stort blir mer begränsad.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen bedömer att Sätters kommun behöver säkerställa att samarbetsformer utformas så att föräldrarna ges möjlighet att påverka samt få information om både det egna barnet och verksamheten i stort.

Kommunens åtgärder vad som förväntas åstadkommas med förändringen

Samarbetsformerna med föräldrarna kommer att utvecklas genom att:

- Fritidshemmen erbjuder föräldrar kontakt via e-post – information, lovlappar, bilder.
- Alla fritidshem har Öppet Hus tillsammans med skolan en gång per år.
- Utvecklingssamtal – fritidspersonal är med vid skolans samtal eller eget utvecklingssamtal.
- Personal medverkar då åtgärdsprogram utformas för elever som även har plats i skolbarnsomsorgen.

- Brukarråd – personal från fritids är med på mötet och fritidshemsfrågor tas upp.

Ansvarig för åtgärdens utförande

Rektor.

Tidsplan

Genomförs under vårterminen 2010.

Uppföljning av åtgärden

Ett urval föräldrar kommer av skolledarna att tillfrågas om de upplever att de får den information de behöver och kan påverka verksamheten på fritidshemmet. Detta sker i slutet av vårterminen.

Åtgärden följs också upp genom att förvaltningsledningen träffar skolledarna i individuella samtal i maj månad. Under perioden september-november träffar förvaltningsledningen åter skolledarna för att följa upp om ev. åtgärder vidtagits inför det kommande läsåret.

1.2 Särskilt stöd

1.2.1 Kommunens skolbarnsomsorg erbjuder varje barn den omsorg som deras speciella behov kräver.

Skolinspektionens Motivering

Enligt 2 a kap. 3 § sista stycket skollagen ska barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ges den omsorg som deras speciella behov kräver. I Skolverkets Allmänna råd och kommentarer, Kvalitet i fritidshem, anges bland annat att kommunen bör sträva efter att stödet ges i den ordinarie verksamheten och att kommunen fortlöpande bör utvärdera om resurserna till barn i behov av stöd är tillräckliga och om insatserna fungerar.

I intervjuerna med personal och föräldrar framkommer att det finns barn som är i behov av särskilt stöd i sin utveckling men som inte alltid får detta tillgodosett i fritidshemmet. I kommunen saknas vidare en uppföljning och utvärdering av om insatserna för barn i behov av särskilt stöd inom skolbarnsomsorgen är tillräckliga och om eventuella insatser fungerar.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen bedömer att kommunen behöver vidta åtgärder för att säkerställa att alla barn som är i behov av särskilt stöd i sin utveckling får den omsorg som deras speciella behov kräver.

Kommunens åtgärder vad som förväntas åstadkommas med förändringen

Personal medverkar då åtgärdsprogram utformas för elever som även har plats i skolbarnsomsorgen. Elevhälsans specialpedagoger utvidgar sina utredningar och uppföljningar runt barn i behov av särskilt stöd till att även omfatta fritidshemmet.

Ansvarig för åtgärdens utförande

Rektor.

Tidsplan

Genomförs från våren 2010.

Uppföljning av åtgärden

Via åtgärdsprogrammen och möten med elevvårdsteamet.

Åtgärden följs också upp genom att förvaltningsledningen träffar skolledarna i individuella samtal i maj månad. Under perioden september-november träffar förvaltningsledningen åter skolledarna för att följa upp om ev. åtgärder vidtagits inför det kommande läsåret.

2. Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område om kommunen tar sitt ansvar för skolbarnsomsorgen genom att se till att det pågår ett arbete för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att ta tillvara och utveckla barnens förmåga till empati och omtanke om andra, liksom öppenhet och respekt för skillnader i människors uppfattningar och levnadssätt. Tillsynen granskar också kommunens arbete för att ge barnen en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i samvaron

2.1.3 Arbetet inom kommunens skolbarnsomsorg är medvetet inriktat på att motverka traditionella könsmonster.

Skolinspektionens Motivering

Enligt Lpo 94, avsnitt 1 En likvärdig utbildning ska skolan aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Det sätt vilket pojkar och flickor bemöts och bedöms i skolan och de krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan har ett ansvar för att motverka traditionella könsmonster. Den ska ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla intressen oberoende av könstillhörighet. I Skolverkets Allmänna råd för kvalitet i fritidshem beskrivs vikten av att personalen reflekterar över sitt eget förhållningssätt till manligt och kvinnligt och diskuterar hur den pedagogiska miljön kan utformas för att stärka jämställdhetsarbetet samt aktivt arbetar för jämställdhet mellan flickor och pojkar integrerat i verksamheten.

Tillsynen visar att det inom skolbarnsomsorgen i Sätters kommun finns en medvetenhet hos personalen om kravet att arbeta för att motverka traditionella könsmonster. Flera fritidshem har också i sina verksamhetsplaner lyft fram och prioriterat området. Dock varierar omfattningen av detta arbete mellan olika fritidshem. Viss kompetensutveckling har erbjudits personalen. Enligt personal och rektorer behöver en mer medveten jämställdhetspedagogik diskuteras och utvecklas för att alla fritidshem ska kunna ge barnen möjlighet att pröva och utveckla förmågor och intressen oberoende av könstillhörighet.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionens bedömning är att kommunen behöver tillse att arbetet med att motverka traditionella könsmonster förtydligas och genomförs på kommunens samtliga fritidshem.

Kommunens åtgärder vad som förväntas åstadkommas med förändringen

Skolområdena kommer att starta en process där man medvetandegör genusperspektivet med hjälp av de personer som går Skolverkets utbildning ”Jämställdhet i skolan”. I processen kommer man t.ex. att arbeta med:

- Frågeställningar
- Dilemmafrågor

- Film
- Föreläsningar
- Bok/studiecirkel

Målet är att öka personalens förmåga att reflektera över sitt eget förhållningssätt till manligt och kvinnligt för att i planering och genomförande av verksamheten kunna arbeta för att motverka traditionella könsmonster samt att bättre utforma den pedagogiska miljön för att stärka jämställdhetsarbetet.

Ansvarig för åtgärdens utförande

Rektor i samarbete med pedagogerna som går Skolverkets genusutbildning.

Tidsplan

En kommunövergripande fritidsträff i maj ägnas åt att ”genuspedagogerna” delger övriga vad de inhämtat under utbildningen.

Under höstens träffar fortsätter utbildningen med studiecirkel. I studiecirkeln kommer man att använda någon av böckerna ”Ömsinta killar och modiga prinsessor” av Britta Olofsson, ”Genuspedagogik” av Kajsa Svaleryd och ”Myten om det motsatta könet” av Ingemar Gens.

Uppföljning av åtgärden

I personalens självvärdering finns frågor om reflektion och om lokalernas utformning. Uppföljning sker genom att följa resultatet på om frågorna får högre jämförelsetal efterhand som utbildningen sker.

Åtgärden följs också upp genom att förvaltningsledningen träffar skolledarna i individuella samtal i maj månad. Under perioden september-november träffar förvaltningsledningen åter skolledarna för att följa upp om ev. åtgärder vidtagits inför det kommande läsåret.

2.1.4 Inom kommunens skolbarnsomsorg finns det för varje särskild verksamhet en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Skolinspektionens Motivering

Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgär-

der som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Enligt 3 kap. 16 § i diskrimineringslagen ska en utbildningsanordnare även upprätta en årlig plan för arbetet mot diskriminering, en så kallad likabehandlingsplan. Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling ska likabehandlingsplanen och planen mot kränkande behandling upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen och eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Kraven enligt båda lagarna kan uppfyllas i samma plan. Skolinspektionens tillsyn avser inte planen mot diskriminering.

Tillsynen visar att fritidshemmen och skolan har gemensamma likabehandlingsplaner som innehåller åtgärder både mot kränkande behandling och diskriminering. I planerna för två av kommunens fritidshem går de olika verksamheternas specifika förutsättningar, behov och åtgärder inte att särskilja. Vidare utgår inte dessa planer från en aktuell kartläggning av de specifika behov som finns inom respektive fritidshem. Elevernas delaktighet har vidare inte heller beaktats.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen bedömer att kommunen behöver vidta åtgärder för att säkerställa att varje verksamhet årligen upprättar en plan mot kränkande behandling i enlighet med bestämmelserna i skollagen och förordningen

Kommunens åtgärder vad som förväntas åstadkommas med förändringen

För att skapa bättre förutsättningar för skolledarna att upprättar planer mot kränkande behandling i enlighet med bestämmelserna i skollagen och förordningen deltar rektor och biträdande rektor vid Gustafs/Stora Skedvi förskoleområde och rektor och en fritidspedagog vid Sätters skolområde i Skolverkets seminarieriet *Diskriminering -kränkande behandling*.

Vid Sätters skolområde görs kartläggningar tillsammans med barnen. Det sker i möten som hålls av personalen med barnen regelbundet då trygghetsfrågor tas upp. Det gäller både PG och Drotten. På skolan genomförs trygghetsvandring med elevrådet, då även frågor som rör fritidshemmen kan komma upp. Frågorna förs då till fritidshemmets arbete med likabehandling.

Planen för Prästgårdsskolan har uppdaterats så att fritidshemmets specifika förutsättningar, behov och åtgärder är särskiljda från skolans. Fritidshemmet Drotten har upprättat en egen plan.

Vid Enbacka skola genomfördes i början på hösten en ny kartläggning på respektive skola och på respektive fritidshem. Alla arbetsgrupper har genomfört trygghetsvandring för att upptäcka utsatta områden i och på skolan och fritidshemmet. Elevråden och fritidsråden gick sedan trygghetsvandringar med skolledningen för att visa dem de utsatta områdena.

Vid Stora Skedvi skola har eleverna varit delaktiga genom att ha gått trygghetsvandring och arbetat med husmodellen. Rektor och biträdande rektor har beslutat att från och med hösten 2010 ska det upprättas likabehandlingsplaner för skola respektive fritidshem för att på ett bättre sätt tillgodose de verksamhets specifika behoven.

Ansvarig för åtgärdens utförande

Rektor.

Uppföljning av åtgärden

Planerna utvärderas årligen vid den nya kartläggningen och följs upp i kvalitetsredovisningen.

Åtgärden följs också upp genom att förvaltningsledningen träffar skolledarna i individuella samtal i maj månad för att tillsammans med skolledarna förbereda utvärderingen av områdets likabehandlingsplaner och planer mot kränkande behandling. Under juni-augusti läser och analyserar biträdande förvaltningschef planerna. Analysen återkopplas dels individuellt till berörd skolledare, dels generellt för skolledarna vid en kvalitetsdag den 9 augusti. Den 26-27 augusti presenteras analysen för ledamöterna i Barn- och utbildningsnämnden. Under perioden september-november träffar förvaltningsledningen åter skolledarna för att följa upp och återkoppla områdenas kvalitetsredovisningar.

3. Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område kommunens tar sitt ansvar för skolbarnsomsorgen när det gäller tillgången till plats samt för verksamhetens ledning och personal, barngruppernas storlek och sammansättning samt lokalernas ändamålsenlighet. Tillsynen granskar också ledningens ansvarsstagande för kvalitet och utveckling och vilka effekter kommunens kvalitetsarbete får för att förbättra kvaliteten i skolbarnsomsorgen.

3.1 Ledningens och huvudmannens ansvar

3.2.1 Kommunen ger ledningen förutsättningar att vara förtrogen med det dagliga arbetet i fritidshemmen.

Skolinspektionens Motivering

I Skolverkets Allmänna råd och kommentarer för Kvalitet i fritidshem framgår att det är viktigt att kommunen tydligt anger hur ansvaret för fritidshemmet är fördelat och ser till att dess ledning är väl förtrogen med verksamhetens mål och uppdrag samt med det dagliga arbetet i fritidshemmet.

Fritidshemmen i Sätters kommun leds av rektor vid respektive grundskola. Rektorerna har det yttersta ansvaret för att fritidshemsverksamheten utvecklas i riktning mot de nationella målen. Intervjuer med rektorer visar att rektorerna har en ambition och strävan att hålla sig förtrogna med den dagliga verksamheten men att deras möjlighet att följa det dagliga arbetet i fritidshemmen varierar mellan olika skolor. Detta bekräftas av personalen. Geografiskt avstånd mellan de fritidshem som respektive rektor ansvarar för och tidsbrist anges bland annat som orsaker. Vidare framkommer, enligt personal och rektorerna, att fritidshemmens verksamhet tenderar att komma i skymundan till förmån för skolfrågor.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen bedömer att kommunen behöver försäkra sig om att rektorerna ges förutsättningar att vara väl förtrogna med verksamheten så att de har möjlighet att utveckla fritidshemmens verksamhet i riktning mot de nationella målen.

Kommunens åtgärder vad som förväntas åstadkommas med förändringen

Vid Sätters skolområde har skolledningen genomfört en fördelning som innebär att biträdande rektor är operativt ansvarig för fritidshemsverksamheten (rektor har dock kvar huvudansvaret för verksamheten).

Under våren 2010 genomförs en organisationsöversyn av barn- och utbildningsnämndens ledningsorganisation. En av utgångspunkterna för översynen är att skapa bättre förutsättningar för rektor att vara väl förtrogen med verksamheten så att denne har möjlighet att utveckla fritidshemmens verksamhet i riktning mot de nationella målen.

3.3 Tillgång till plats

3.3.2 Skolbarnsomsorg erbjuds till och med barnet är tolv år.

Skolinspektionens Motivering

Enligt 2a kap. 1 § sista stycket skollagen avser skolbarnsomsorgen barn till och med tolv års ålder som går i skolan. Vidare anges i 2 kap. 2 § skollagen att för barn mellan tio och tolv år kan skolbarnsomsorgen bedrivas i form av öppen fritidsverksamhet.

I Sätters kommun anordnas skolbarnsomsorg i form av fritidshem. Öppen fritidsverksamhet finns inte. Av kommunens information framgår att skolbarnsomsorg erbjuds till och med 11 års ålder. Föräldrar som önskar plats inom skolbarnsomsorgen till och med tolv år uppmanas begära dispens.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen finner att ovanstående bestämmelser om dispens inte är i enlighet med skollagen. Detta behöver åtgärdas.

Kommunens åtgärd

Barn- och utbildningsnämnden beslutade 2009-11-26, § 87, att skolbarnsomsorg skall erbjudas till och med den månad barnet fyller 12 år.

3.6 Kvalitetsarbete

3.6.1 I kommunen bedrivs, på såväl lokal som kommunal nivå, ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga man planerar, följer upp och utvärderar fritidshemmen samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen

Skolinspektionens Motivering

Enligt 1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje kommun, varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet, varje kommunalt bedrivna förskola och varje kommunalt bedrivna fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Av 2 § framgår att arbetet med kvalitetsredovisningar ska främja kommunernas, skolornas, försko-

lornas och fritidshemmens kvalitetsarbete och därigenom bidra till att förverkliga utbildningarnas nationella mål. I 4 § ställs krav på att barn och deras vårdnadshavare skall ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen. I 3a § ställs också krav på att uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen ska redovisas i kvalitetsredovisningen. I Skolverkets Allmänna råd och kommentarer, Kvalitet i fritidshem, framhålls att det är viktigt att kommunen har system och rutiner för kontinuerlig planering, uppföljning och utvärdering av verksamheterna och för hur resultaten tas tillvara så att de leder till förbättringar. Det är viktigt att ledningen för fritidshemmet ser till att det finns system och rutiner för att följa upp och utvärdera hur fritidshemmet arbetar i relation till skollagen och läroplanen.

I Sätters kommun utgör fritidshemmens verksamhetsplaner en viktig del av det systematiska kvalitetsarbetet. Verksamhetsplanerna grundar sig dels på nationella mål dels på kommunala mål och ska, enligt en utvärderingsplan, regelbundet följas upp och utvärderas samt ligga till grund för fritidshemmets kvalitetsredovisning. De verksamhetsplaner som Skolinspektionen tagit del av beskriver områden som ska prioriteras under året men innehåller i begränsad omfattning mål för verksamheten. Detta får till följd att verksamheten i Sätters kommuns fritidshem endast delvis följs upp och utvärderas i förhållande till nationella mål. Ansvariga rektorer bekräftar vid intervjuerna att fritidshemsverksamheten oftast följs upp och utvärderas lokalt men att resultat när det gäller fritidshemmens måloppfyllelse i förhållande till de verksamhetsspecifika nationella målen inte analyseras och diskuteras i tillräcklig omfattning på en övergripande nivå. Tillsynen visar också att politikernas efterfrågan på resultat utifrån nationella målen för fritidshemmen är begränsad. I kommunens övergripande föräldraenkät till grundskolans föräldrar återfinns inte några specifika frågor gällande fritidshemmens verksamhet. Däremot har kommunen under våren 2009 låtit fritidshemmens personal genomföra en självvärdering av måloppfyllelsen i fritidshemmen. Självvärderingen innebär att personalen har tagit ställning utifrån frågor och påståenden kring de nationella målen för fritidshemmen.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen bedömer att även om kommunen har påbörjat ett systematiskt arbete med uppföljning och utvärdering av fritidshemmens verksamhet så behöver dock arbetet utvecklas ytterligare på det sätt som krävs i ett mål- och resultatstyrt system.

Kommunens åtgärder vad som förväntas åstadkommas med förändringen

Under läsåret 2009/2010 genomför personalen för andra året i rad en självvärdering av måluppfyllelsen. Som ett ytterligare underlag för att kunna ta ställning till måluppfyllelsen kommer en föräldraenkät att genomföras under våren 2010. Vidare kommer skolledningen att ge personalen ytterligare verktyg för att få underlag för sina bedömningar av måluppfyllelse, t.ex. att en i arbetslaget under en viss vecka observerar verksamheten och övrig personal för att se hur arbetet med jämställdhet mellan könen fungerar. Ett annat exempel är ett frågebatteri att användas med barnen för att följa upp årets utvecklingsområden från senaste kvalitetsredovisningen. Skolledningen kommer också att intervjua ett urval föräldrar för att få in deras syn på verksamheten. På detta sätt åstadkoms ett bättre underlag för att analysera årets verksamhet.

Mallen för kvalitetsredovisning för fritidshemmen har uppdaterats. Rubrikerna utgår från de allmänna råden om kvalitet i fritidshemmet och är vägledande för vad som ska redovisas.

Barn- och utbildningsnämnden har beslutat att även under 2010 (26-27/8) genomföra kvalitetsdagar där nämnden får en redovisning av årets resultat och möjlighet att tillsammans med skolledarna analysera 2009/2010 års resultat. Denna analys genomförs för tredje året i rad. Beslutet innebär att nämnden efterfrågar resultat från samliga verksamheter inom nämndens ansvarsområde och visar att nämnden har ambitionen att såväl tolka som förstå verksamheternas resultat, bl.a. som underlag för att kunna fördela tilldelad budgetram på bästa sätt.

Ansvarig för åtgärdens utförande

Rektor för åtgärder vid fritidshemmen och biträdande förvaltningschef för barn- och utbildningsnämndens analys av resultat.

Uppföljning av åtgärden

Åtgärden följs upp genom förvaltningsledningen träffar skolledarna i individuella samtal i maj månad för att tillsammans med skolledarna förbereda enheternas analys av läsårets resultat. Under juni-augusti läser och analyserar biträdande förvaltningschef områdenas kvalitetsredovisningar. Analysen återkopplas dels individuellt till berörd skolledare, dels generellt för skolledarna vid en kvalitetsdag den 9 augusti. Den 26-27 augusti presenteras analysen för ledamöterna i Barn- och utbildningsnämnden. Under perioden september-

november träffar förvaltningsledningen åter skolledarna för att följa upp och återkoppla områdenas kvalitetsredovisningar.

3.6.2 Såväl kommunen som varje fritidshem upprättar en kvalitetsredovisning i enlighet med förordningens krav

Skolinspektionens Motivering

Enligt 1-3 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola, förskola och fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder fritidshemmet avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Arbetet med kvalitetsredovisningen syftar också till att ge information om hur väl verksamheten lyckas med sitt uppdrag. Enligt 3 a § ska i kvalitetsredovisningen uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplaner enligt diskrimineringslagen och planer mot kränkande behandling enligt skollagen redovisas. Av 4 § framgår bl. a att skolans kvalitetsredovisning ska utarbetas under medverkan av elever, lärare och övrig personal.

Fritidshemmen i Sätters kommun har upprättat kvalitetsredovisningar och i kommunens kvalitetsredovisning finns ett avsnitt angående fritidshemmet. De kvalitetsredovisningar från respektive fritidshem som skolinspektionen tagit del utgör till stor del en beskrivning av insatser som gjorts under året och saknar en bedömning av resultaten i förhållande till nationella mål. De förbättringsåtgärder som finns angivna saknar tydlig koppling till underlaget. Uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanerna återfinns i begränsad omfattning i de olika kvalitetsredovisningarna.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen bedömer att kommunen som huvudman för utbildningen måste försäkra sig om att varje fritidshem årligen upprättar en kvalitetsredovisning i enlighet med förordningen. Denna redovisning, som är ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten, ska innehålla tydliga mål, resultat, analys av resultat, åtgärder och en tydlig koppling mellan dessa delar. Elever, personal och föräldrar ska ges möjlighet att delta. En redovisning av kvaliteten i fritidshemmen i sin helhet ska ingå i kommunens kvalitetsredovisning.

Kommunens åtgärder vad som förväntas åstadkommas med förändringen

Förvaltningsledningen kommer under maj månad att träffa skolledarna individuellt inför att de ska planera sina enheters utvärderings- och analysdagar. Syftet med träffarna är att stödja skolledarna i deras förberedelser av att analyser uppnådda resultat. Förvaltningsledningen träffar därefter skolledarna under september – november för att följa upp kvalitetsredovisningen efter det att den är upprättad.

Mallen för kvalitetsredovisning för fritidshemmen har uppdaterats. Rubrikerna utgår från de allmänna råden om kvalitet i fritidshemmet och är vägledande för vad som ska redovisas.

Även Sätters kommuns kvalitetsredovisning kommer att utvecklas för att uppfylla förordningens krav när det gäller redovisning och analys av uppnådda resultat och förbättringsåtgärder. I 2010 års redovisning kommer uppföljning av arbete och resultat i skolbarnsomsorgen att finnas med.

Vid Sätters skolområde är barn och personal delaktiga i kvalitetsarbetet genom områdets arbete med verksamhetsplanerna. Under våren gör de en sammanställning av dessa till kvalitetsredovisningen. Man arbetar också med kvalitetsredovisningen i arbetslagen under någon av kompetensutvecklingsdagarna i juni. Föräldrar deltar framförallt via Brukarrådet, där kvalitetsredovisningen tas upp. Barnen är också delaktiga genom de träffar som även tar upp trygghet osv. Här tas verksamhetsfrågor upp.

Vid Gustafs/Stora Skedvi skolområde ska de åtgärder för utveckling som tas fram som ett resultat av utvärderingarna, vara kopplade till de nationella målen. När kvalitetsredovisningen är sammanställd får all personal möjlighet att läsa och lämna synpunkter till lagledarna. Lagledarna, rektor, biträdande rektor och rektor har en genomgång av kvalitetsredovisningen. Skolledningen ska i höst redogöra för kvalitetsredovisningen för samtlig personal för att alla ska få samma information och kunna arbeta vidare mot samma mål. En utvärdering av de åtgärder som vidtagits i enlighet med likabehandlingsplanen ska göras och redovisas i kvalitetsredovisningen.

Barnen på fritidshemmen är delaktiga i arbetet med kvalitetsredovisningen genom fritidsråden. På fritidsråden diskuteras trivsel och verksamhetsfrågor. Föräldrarna deltar och lämnar synpunkter på kvalitetsredovisningen i brukarrådet. I brukarråden finns representanter för föräldrar och personal från fritidshemmen.

Ansvarig för åtgärdens utförande

Biträdande förvaltningschef för den kommunala kvalitetsredovisningen och respektive rektor för enheternas lokala redovisningar.

Uppföljning av åtgärden

Åtgärden följs upp genom förvaltningsledningen träffar skolledarna i individuella samtal i maj månad för att tillsammans med skolledarna förbereda enheternas analys av läsårets resultat. Under juni-augusti läser och analyserar biträdande förvaltningschef områdenas kvalitetsredovisningar. Analysen återkopplas dels individuellt till berörd skolledare, dels generellt för skolledarna vid en kvalitetsdag den 9 augusti. Den 26-27 augusti presenteras analysen för ledamöterna i Barn- och utbildningsnämnden. Under perioden september-november träffar förvaltningsledningen åter skolledarna för att följa upp och återkoppla områdenas kvalitetsredovisningar.

2010-03-03 Säter

Karin Åberg

Förvaltningschef